

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра загальної педагогіки та дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
доц. Громик Ю. В.

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
Педагогіка дошкільна
підготовки бакалавра
спеціальності 012 Дошкільна освіта
освітньої програми (спеціалізації) 012 Дошкільна освіта

Луцьк – 2020

Програма навчальної дисципліни «Педагогіка дошкільна» підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 012 «Дошкільна освіта», за освітньо-професійною програмою *Дошкільна освіта*.

Розробник: Семенова Н. І., кандидат педагогічних наук, доцент.

Рецензент: Смолюк І. О., доктор педагогічних наук, професор.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
(протокол № 2 від 23.09.2020 р.)

Завідувач кафедри: (Семенов О.С.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету педагогічної освіти та соціальної роботи
(протокол № від 2020 р.)

Голова науково-методичної
комісії факультету педагогічної освіти
та соціальної роботи

(підпис) (Вітюк В.В.)
(прізвище, ініціали)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Педагогіка дошкільна»

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	012 Дошкільна освіта бакалавр Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 300 /109		Рік навчання 2
		Семестр 3-ий , 4-ий
		Лекції 76 год.
		Практичні (семінарські) 70 год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота 136 год.
		Консультації 18 год.
		Форма контролю: залік (3 сем.) екзамен (4 сем.)

Таблиця 2

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	012 Дошкільна освіта бакалавр Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 225 /7,5		Рік навчання 1
		Семестр 2
		Лекції 16 год.
		Практичні (семінарські) 14 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Самостійна робота 181 год.
		Консультації 14 год.
		Форма контролю: екзамен (2 сем.)

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Основними завданнями вивчення дисципліни є :

1. Міцне усвідомлення, засвоєння студентами змісту, організаційних форм і методів навчання й виховання дітей дошкільного віку в дитячому закладі та сім'ї з метою їх різнобічного виховання і формування особистості дитини;

2. Набуття студентами вміння планувати, організовувати і реалізовувати пізнавальні, розвиваючі і виховні аспекти педагогічного процесу в дошкільному закладі, забезпечувати диференційований підхід до вихованців, враховувати їхні індивідуальні особливості, сприяти розвитку їх задатків та здібностей;

3. Ґрунтовне оволодіння матеріалом дошкільної педагогіки на рівні готовності до його викладання в педагогічному училищі та здатності проводити науково-дослідну роботу;

4. Виховання соціальної активності в студентів, намагання керуватися в практичній діяльності принципами загальнолюдської моралі, сумлінного ставлення до професії, прагнення до творчості.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

знатимуть:

- теоретико-методологічні основи виховання та навчання дітей дошкільного віку;
- основи фізичного, психічного, соціального та духовного розвитку дитини дошкільного віку;
- вікову періодизацію розвитку дошкільника;
- основи етнопедагогіки та родинного виховання;
- надбання зарубіжної дошкільної педагогіки;
- зміст напрямів виховання дітей дошкільного віку (фізичне, розумове, моральне, трудове, естетичне виховання);
- зміст програм виховання дітей дошкільного віку;
- організаційно-педагогічні основи діяльності сучасного дошкільного закладу;
- мету, зміст та форми роботи вихователя дошкільного закладу;

вмітимуть:

- застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці;
- організовувати діяльність (ігрову, трудову, навчальну) дітей дошкільного віку;
- планувати навчально-виховний процес дошкільного закладу та аналізувати його результати;
- працювати з сім'єю;
- здійснювати підготовку дітей до навчання в школі;
- організовувати та управляти дитячим колективом;
- застосовувати індивідуальні, групові та колективні форми роботи з дітьми дошкільного віку;
- вивчати, узагальнювати та впроваджувати перспективний педагогічний досвід;
- проводити науково-педагогічні дослідження в галузі дошкільної педагогіки.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни складається з п'яти змістових модулів:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальні питання дошкільної педагогіки.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Виховання і розвиток дітей раннього (переддошкільного) віку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Завдання, зміст, методи виховання дітей дошкільного віку.

МОДУЛЬ IV. організація і планування освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V. Зв'язок дошкільного навчального закладу з педагогічними системами сім'ї та школи.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 3

№ п/п	Т Е М А	Кількість годин, форми роботи			
		лекції	практичні	самостійн а робота	консульта ції
Модуль I. Загальні питання дошкільної педагогіки.					
1.	Дошкільна педагогіка як наука.	2	2	4	
2.	Виховання і розвиток дітей у період дошкільного дитинства.	2	2	4	
3.	Мета, завдання та основні напрями формування особистості дошкільника.	2	2	4	
4.	Програми виховання і навчання дітей дошкільного віку.	4	4	4	
Модуль II. Виховання і розвиток дітей раннього (переддошкільного) віку.					
5.	Виховання і розвиток дітей раннього віку	2	2	4	
6.	Виховання дітей першого року життя	2	2	4	
7.	Виховання дітей другого року життя	2	2	4	
8.	Виховання дітей третього року життя	2	2	4	
Модуль III. Завдання, зміст, методи виховання дітей дошкільного віку.					
9.	Особливості формування особистості в дошкільному віці.	2	2	4	1
10.	Фізичне виховання дітей дошкільного віку.	4	4	4	1
11.	Розумове виховання дітей дошкільного віку.	4	4	4	1
12.	Навчання дітей дошкільного віку.	4	2	4	1
13.	Трудове виховання дітей дошкільного віку.	2	2	4	1
14.	Моральне виховання дітей дошкільного віку.	4	2	4	1
15.	Екологічне виховання дітей дошкільного віку.	2	2	6	1
16.	Естетичне виховання дітей дошкільного віку.	4	2	6	1
17.	Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку.	6	6	6	1
18.	Використання іграшки у навчально-виховному процесі дошкільного закладу.	4	2	6	1
Модуль IV. Організація і планування освітнього процесу в дошкільному закладі.					

19.	Система дошкільного виховання в Україні.	2	2	6	1
20.	Нормативно-правове забезпечення діяльності дошкільного закладу.	2	2	6	1
21.	Особистість вихователя дошкільного закладу.	2	2	6	1
22.	Педагогічний процес дошкільного закладу освіти.	4	4	6	1
23.	Планування діяльності дошкільного закладу.	4	2	8	1
Модуль V. Зв'язок дошкільного навчального закладу з педагогічними системами сім'ї та школи.					
24.	Педагогічна взаємодія дошкільного закладу та сім'ї.	2	2	6	
25.	Батьківські збори у дошкільному закладі освіти.	2	2	6	1
26.	Наступність у діяльності дошкільного закладу та школи.	2	2	6	1
27.	Формування готовності дошкільника до навчання в школі.	2	2	6	1
	Р А З О М	76	70	136	18

Таблиця 4

№ п/п	Т Е М А	Кількість годин, форми роботи			
		лекції	практичні	самостійна робота	консультації
Модуль I. Загальні питання дошкільної педагогіки.					
1.	Дошкільна педагогіка як наука.	-	-	6	
2.	Виховання і розвиток дітей у період дошкільного дитинства.	2	-	6	
3.	Мета, завдання та основні напрями формування особистості дошкільника.	-	-	6	1
4.	Програми виховання і навчання дітей дошкільного віку.	2	2	6	1
Модуль II. Виховання і розвиток дітей раннього (переддошкільного) віку.					
5.	Виховання і розвиток дітей раннього віку	2	2	6	
6.	Виховання дітей першого року життя	-	-	6	
7.	Виховання дітей другого року життя	-	-	6	1
8.	Виховання дітей третього року життя	-	-	7	1
Модуль III. Завдання, зміст, методи виховання дітей дошкільного віку.					
9.	Особливості формування особистості в дошкільному віці.	-	-	8	-
10.	Фізичне виховання дітей дошкільного віку.	2	2	8	-
11.	Розумове виховання дітей дошкільного віку.	2	2	8	-
12.	Навчання дітей дошкільного віку.	2	2	8	-
13.	Трудове виховання дітей дошкільного віку.	-	-	8	1
14.	Моральне виховання дітей дошкільного віку.	-	-	8	1
15.	Екологічне виховання дітей дошкільного віку.	-	-	8	1
16.	Естетичне виховання дітей дошкільного віку.	-	-	8	-
17.	Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку.	2	2	8	-
18.	Використання іграшки у навчально-виховному процесі дошкільного закладу.	-	-	6	-

Модуль IV. Організація і планування освітнього процесу в дошкільному закладі.					
19.	Система дошкільного виховання в Україні.	-	-	6	1
20.	Нормативно-правове забезпечення діяльності дошкільного закладу.	-	-	6	1
21.	Особистість вихователя дошкільного закладу.	-	-	6	1
22.	Педагогічний процес дошкільного закладу освіти.	-	-	6	1
23.	Планування діяльності дошкільного закладу.	2	2	6	1
Модуль V. Зв'язок дошкільного навчального закладу з педагогічними системами сім'ї та школи.					
24.	Педагогічна взаємодія дошкільного закладу та сім'ї.	-	-	6	-
25.	Батьківські збори у дошкільному закладі освіти.	-	-	6	-
26.	Наступність у діяльності дошкільного закладу та школи.	-	-	6	1
27.	Формування готовності дошкільника до навчання в школі.	-	-	6	1
	Р А З О М	16	14	181	14

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Тема
Роль біологічних і соціальних факторів у розвитку дитини.
Українська етнопедагогіка про рушійні сили формування особистості.
Значення дошкільного дитинства в становленні особистості.
Вплив різних видів діяльності на психічний розвиток дитини.
Роль дорослого у розвитку дитини. Виховання і навчання.
Поняття про «зону найближчого розвитку» та сензитивні періоди розвитку.
Педагогічна періодизація дошкільного дитинства.
Наукові засади режиму життя дитини.
Педагогічне значення режиму дня.
Організація режиму дня в різних вікових групах.
Врахування індивідуальних особливостей дитини при організації режиму в умовах дитячого садка і сім'ї
Гігієнічна культура як частина загальної культури людини.
Зміст культурно-гігієнічних навичок дітей різних вікових груп.
Методика і умови формування культурно-гігієнічних навичок.
Формування у дошкільників потреби у валеологічних знаннях.
Перцептивні дії як основа формування сенсорної культури дітей.
Розвиток сенсорних здібностей дітей у процесі діяльності.
Особливості сенсорного виховання у групах раннього віку.

Дидактична гра як засіб сенсорного розвитку дітей.
Роль конструктивної діяльності у сенсорному вихованні.
Сенсорне виховання у зображувальній діяльності дітей.
Удосконалення сенсорних умінь і навичок дітей у процесі трудової діяльності.
Визначення рівня сенсорного розвитку дітей в різних вікових групах.
Аналіз реалізації завдань сенсорного розвитку в програмах виховання і навчання дітей дошкільного віку.
Роль занять у сенсорному розвитку дітей.
Спостереження та аналіз процесу сенсорного виховання дітей в різних видах діяльності.
Роль вихователя у розв'язанні завдань сенсорного розвитку дітей у різних вікових групах.
Сутність поняття «гуманізм». Завдання виховання у дошкільників гуманного ставлення до оточуючих.
Розвиток емоційної сфери дитини дошкільного віку. Роль соціальних емоцій у моральному вихованні дітей.
Шляхи і засоби виховання гуманних почуттів у дошкільників.
Роль художньої літератури у вихованні гуманних почуттів.
Становлення вольової поведінки у дітей раннього та дошкільного віку.
Роль вихователя у створенні педагогічних умов розвитку гуманних взаємин дітей дошкільного віку.
Особливості дружніх стосунків дітей, мотиви дитячої дружби та її розвиток.
Етапи становлення дитячого колективу.
Спільна діяльність дітей як чинник розвитку колективних взаємин.
Виховання самостійності у дошкільному віці.
Виховання чесності і правдивості у дітей. Розвиток почуття справедливості.
Можливості розвитку у дошкільнят відповідальності та почуття обов'язку.
Виховання у дошкільників почуття самоповаги і власної гідності.
Завдання виховання у дітей дошкільного віку любові до рідного краю.
Шляхи, засоби і методи формування у дітей любові до Батьківщини.
Формування у дошкільників уявлень про рід і родовід.
Народознавство як складова частина патріотичного виховання дошкільників
Роль знань у соціалізації особистості дитини.
Діяльність як умова формування соціального досвіду дітей.

Засоби і методи ознайомлення дітей із соціальною дійсністю.
Завдання і зміст правового виховання дітей дошкільного віку.
Зміст роботи в дитячому садку по вихованню у дітей любові до рідного краю, залученню до культури рідного народу.
Аналіз обладнання «народної світлиці» (кімнати для народознавства) як бази для ознайомлення дітей з культурою, традиціями та побутом українського народу.

7. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

- Напишіть короткі повідомлення про суть головних понять дошкільної педагогіки (освіта, виховання, навчання, розвиток та ін.).
- Підготуйте реферат про етапи розвитку дошкільної педагогіки.
- Виділіть актуальні проблеми розвитку дошкільної педагогіки за сучасними документами дошкільної освіти (Закон України «Про дошкільну освіту», Базовий компонент дошкільної освіти, Концепції дошкільного виховання).
- Чим цінний метод педагогічного спостереження? Порівняйте життєве та наукове спостереження.
- Покажіть взаємозв'язок етапів наукового дослідження. Визначіть роль методологічних засад та раціонального підбору методів.
- Визначіть актуальну для наукового дослідження проблему дошкільної педагогіки і розробіть дослідницький апарат її вивчення: мету, об'єкт, предмет, гіпотезу, завдання та методи дослідження.
- Охарактеризуйте взаємозв'язок педагогічної науки і практики та роль передового педагогічного досвіду.
- Чим пояснюється можливість різних інтерпретацій одного і того ж педагогічного факту? Запропонуйте, як мінімізувати вплив особистісного фактору інтерпретатора на результати інтерпретації.
- Складіть анотацію на статтю Г. С. Костюка „Роль біологічного і соціального в онтогенезі людської психіки”.
- Знайдіть серед засобів народної педагогіки приклади щодо характеристики рушійних сил розвитку особистості та проаналізуйте їх.
- Підготуйте реферативні виступи за одним із факторів розвитку: «Роль спадковості (середовища виховання) у розвитку дитини».
- Чому буває так, що у видатних батьків народжуються і виростають діти з посередніми здібностями і навпаки? Обґрунтуйте свою думку.
- Обґрунтуйте своє ставлення до теорії ранньої депривації спираючись на сучасну концепцію дошкільного виховання та наукові дані про розвиток дитини.
- Проаналізуйте вікову періодизацію дитинства, яка міститься в етнографічній літературі та у працях видатних педагогів. Доведіть важливість знання педагогом вікової періодизації
- На основі аналізу спеціальної літератури розкрийте переваги ампліфікації (збагачення) розвитку над штучним його прискоренням.

- Проаналізуйте матеріали наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених і доведіть необхідність виховання з перших днів життя дитини.
- Ознайомтесь із всесвітньо відомою книгою Б. Спока «Дитина і догляд за нею». З якими принциповими положеннями Спока ви згодні, а з якими — ні? Чому?
- Встановіть залежність між загальними педагогічними правилами виховання та особливостями розвитку дітей раннього віку.
- Складіть таблицю „Прийоми, що забезпечують адаптацію дітей до нових умов життя” за такими розділами:
 - а) загальні медичні та педагогічні рекомендації;
 - б) робота з дітьми першого року життя;
 - в) робота з дітьми другого року життя.
- Визначіть засоби створення комфортних умов входження дитини в групу дошкільного закладу: а) першого року життя; б) другого року життя; в) третього року життя.
- Запропонуйте способи ранкового залучення до групи дітей, які не відпускають мам, намагаються залишитися з ними, відмовляються йти в групу.
- Розкрийте роль дорослого у розвитку зорових і слухових реакцій дитини першого півріччя життя.
- Складіть перелік іграшок для дітей кожної підгрупи першого року життя та дайте методичні рекомендації щодо використання різних видів іграшок.
- Проаналізуйте варіанти організації режимних процесів дітей різних підгруп.
- Визначіть вік дітей на фотографіях, запропонованих викладачем.
- Розробіть тези консультації для батьків на такі теми:
 - 1) «Формування у дітей позитивного ставлення до процесу годування»;
 - 2) «Причини порушення апетиту у дітей»;
 - 3) «Використання процесу годування для розвитку мовлення дітей»
- Визначіть оптимальні умови, які впливають на формування ритму сну і неспання.
- Складіть декілька орієнтовних режимів для дітей різних вікових періодів. Визначіть показники переводу дітей з одного режиму дня на інший. Як при цьому повинні враховуватися індивідуальні особливості та стан здоров'я дитини?
- Складіть план роботи батьківської школи «Виховання дітей першого року життя».
- Якими особливостями фізіологічного та психічного розвитку дітей другого року життя зумовлені завдання їх виховання?
- Розкрийте можливості використання режимних процесів для формування навичок самообслуговування, розширення орієнтування у навколишньому, розвитку мовлення.
- Підберіть фольклорний матеріал для мовленнєвого та емоційного розвитку дітей 2-го року життя.
- Запропонуйте засоби попередження небажаних явищ, що виникають у ході режимних процесів (збільшення кількості одягу при переході до холодного сезону; перехід на новий вид їжі та спосіб годування тощо).

- Проаналізуйте особливості формування у дітей потреби у спілкуванні з дорослими та однолітками. У чому і як виявляється означена потреба? Яка роль вихователя у її задоволенні?
- Висловіть свою точку зору щодо методів формування у дітей 2-го року життя результативних і цілеспрямованих дій.
- Запропонуйте теми ігор-занять з дітьми 2-го року життя. Складіть їх плани-конспекти.
- Підготуйте рекомендації щодо організації рухової активності дітей другого року життя на прогулянках у різні пори року.
- Розкрийте особливості розвитку дітей 3-го року життя. Які новоутворення віку спричиняють його важливість для повноцінного розвитку особистості?
- Обґрунтуйте обумовленість завдань виховання дітей 3-го року життя провідними напрямками їх фізичного і психічного розвитку.
- Обґрунтуйте значення спільної роботи дошкільного закладу і сім'ї у вихованні дітей.
- Охарактеризуйте компоненти комплексного методу керівництва ігровою діяльністю дітей і проілюструйте їх прикладами гри дітей 3-го року життя. Проаналізуйте способи вирішення дітьми ігрових завдань.
- Запропонуйте методи формування самостійності у дітей 3-го року життя.
- Підберіть іграшки та завдання для діагностики різних показників розвитку дітей 3-го року життя.
- Розкрийте своєрідність навчання дітей раннього віку.
- Охарактеризуйте дидактичні вимоги до навчання дітей раннього віку. Якими особливостями розвитку дітей вони обумовлені?
- Розкрийте роль наочно-дійових методів навчання дітей раннього віку. Проілюструйте, як у різних видах занять можна активізувати мову й дії дітей.
- Вкажіть на особливості організації занять у різних групах раннього віку.
- Який літературно-художній матеріал можна рекомендувати для різних видів занять у різних вікових групах?
- Визначіть шляхи підготовки дітей до занять та способи створення умов для використання одержаних на заняттях знань у повсякденному житті та діяльності дітей.
- Складіть плани-конспекти різних видів занять у всіх вікових групах раннього віку.
- Проаналізуйте індивідуальні особливості 2—3 малят, що виявляються під час виконання пізнавальних завдань (за методикою Е. Шийко).
- Ознайомтесь з планами роботи вихователів в групах раннього віку. Проаналізуйте доцільність і послідовність завдань виховної роботи та їх відповідність віку дітей. Які засоби планує використати вихователь для досягнення поставлених завдань? Чи враховані індивідуальні особливості дітей?
- Установіть відповідність планування оздоровчо-виховної роботи стану здоров'я і розвитку дітей.
- Проведіть спостереження за дитиною в одній із груп раннього віку і оцініть її розвиток за такими показниками:
1) для дитини першого року життя:

- вік у місяцях;
- сенсорний розвиток;
- емоції;
- рухи руки;
- загальний розвиток рухів;
- підготовчі етапи активного мовлення;
- розуміння мови;
- навички.

2) для дитини другого року життя:

- сенсорний розвиток;
- розвиток рухів;
- гра;
- розуміння мови дорослих;
- активне мовлення;
- навички.

3) для дитини третього року життя:

- сенсорний розвиток;
- розвиток рухів;
- розвиток мовлення;
- гра;
- навички самообслуговування.

- Розробіть план і складіть тези лекції для батьків на тему «фізичне виховання як культурна цінність».
- Проаналізуйте зв'язок і послідовність завдань фізичного виховання у різних програмах дитячого садка. Зробіть порівняльну таблицю «Завдання фізичного виховання».
- Вкажіть на зв'язок основних засобів фізичного виховання та особливостей їх застосування в різних вікових групах.
- Відберіть вправи, які можна використовувати у фізкультпаузах між заняттями, застосувавши «Пластик-шоу» М. М. Єфименка, ритмічну гімнастику-аеробіку С. Б. Бочкової.
- Поспостерігайте за двома-трьома рухливими іграми, організованими вихователями різних вікових груп. Зробіть висновок щодо рівня рухової активності дітей.
- Які форми сімейного фізкультурного дозвілля можна порадити батькам?
- Доведіть обумовленість режиму дня ритмічністю природних явищ (зміни дня й ночі, сезонів), ритмічністю діяльності організму (дихання, серцеві скорочення, робота шлункового тракту, чергування сну і неспання).
- Проаналізуйте орієнтовний розподіл основних компонентів режиму дня для різних вікових груп. Як ви поясните батькам відмінність у тривалості режимних моментів для дітей різного віку?
- Розробіть педагогічні рекомендації для батьків з організації режиму дня в умовах сімейного виховання.
- Як має вчинити вихователь, коли дитина:
 - 1) не хоче спати вдень;
 - 2) відмовляється від їжі;

3) не встигає вмиватися з іншими дітьми?

- Проаналізуйте зміст культурно-гігієнічних навичок, які формуються у дітей різних вікових груп, базуючись на рекомендаціях однієї з діючих Програм виховання і навчання в дитячому садку. Одержані дані оформіть у таблицю.
- Під час педагогічної практики поспостерігайте за організацією вихователем життя дітей в групі і визначіть умови, в яких дошкільники швидше набувають необхідних культурно-гігієнічних навичок.
- Розкрийте послідовність виховання культурно-гігієнічних навичок у різних вікових групах. Як пояснити дітям, що таке культура зовнішнього вигляду людини і у чому її значення?
- Що Ви порадите вихователю старшої групи, в яку прийнята нова дитина, яка не вміє самотійно одягатися і роздягатися?
- Підберіть матеріал для бесід та ігор з дітьми на валеологічні теми.
- Охарактеризуйте взаємозв'язок завдань розумового виховання. Відобразіть його у відповідній схемі.
- Проаналізуйте теорії розумового розвитку дітей Ж. Піаже, О. Запорожця, Л. Венгера, М. Поддякова. Які принципові відмінності цих теорій і що в них спільне?
- На основі порівняльної характеристики засобів розумового виховання запропонуйте шляхи оптимізації процесу розумового виховання в дошкільному закладі.
- Запишіть і проаналізуйте дитячі питання, які ілюструють особливості розумового розвитку дитини. Про що вони свідчать?
- Окремі батьки вважають, що головний зміст розвитку розуму буде здійснено у школі. Запропонуйте засоби роботи з ними.
- Підготуйте реферати про зарубіжні й вітчизняні системи сенсорного виховання дітей дошкільного віку.
- Складіть порівняльну схему методів сенсорного виховання у різних системах.
- Охарактеризуйте особливості дидактичного матеріалу у системах сенсорного виховання Ф. Фребеля і М. Монтессорі. Які характеристики сенсорного матеріалу цих педагогів використані у сучасних розробках засобів сенсорного виховання?
- Обґрунтуйте значення взаємозв'язку сенсорного виховання на заняттях та у повсякденному житті дітей.
- Підготуйте реферати про сенсорне виховання дітей в одному з видів діяльності.
- Запропонуйте нові способи організації сенсорного досвіду дітей при ознайомленні з навколишнім.
- Розробіть план-конспект заняття із сенсорного виховання дітей будь-якої вікової групи (зазначте вік дітей, мету заняття, дидактичне завдання, матеріал, опишіть хід заняття).
- На основі винчення літератури знайдіть аргументи на доказ необхідності й можливості виховання розумової активності дітей дошкільного віку.

- Під час навчальної практики запишіть і проаналізуйте найбільш цікаві запитання дітей. Про що вони свідчать? Які відповіді на них ви могли б дати? Охарактеризуйте сутність розумової активності дітей дошкільного віку та шляхи її формування.
- Чому, говорячи про розумову активність, використовують поняття «творчість»? За якими показниками можна судити про наявність у дітей означеної якості?
- Проанонсуйте наукові статті та книги по вихованню у дітей розумової активності.
- Запропонуйте серію проблемних питань для дитини-дошкільника з метою визначення рівня розумової активності.

8. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Таблиця 5

Модуль 1																							Модуль 2			Загальна кількість балів
ЗМ 1				ЗМ 2				ЗМ 3																		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	M KP 1	M KP 2	M KP 3	
1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	20	20	100

Таблиця 6

Модуль 1												Модуль 2		Загальна кількість балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	МКР 1	МКР 2	
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	5	5	30	30	100

Таблиця 7

Модуль 1							Модуль 2		Загальна кількість балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	МКР1	МКР2	
6	6	6	6	6	6	4	30	30	100

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (навчальний проект)
Враховується:

- оформлення дослідження (титульна сторінка, план, висновки, списку використаних джерел);
- відповідність змісту темі індивідуально-дослідницького завдання;
- повнота відображення змісту проблеми;
- наявність узагальнюючих таблиць, структурних блок-схем;
- обсяг опрацьованих інформаційних джерел;
- розробка та захист матеріалів презентації;
- практично-методична цінність виконаної роботи;
- чіткість категоріального апарату;
- аналіз нормативних документів;
- наявність власної позиції автора щодо досліджуваної проблеми.

Модуль 2

Модульні контрольні роботи (форма проведення: тестування) – 60 балів.
Загальна кількість балів визначається підсумовуванням балів, які були отримані студентом на основі виконання контрольних завдань з кожного змістового модуля.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 - 81	C	
67 -74	D	Задовільно
60 - 66	E	
1 – 59	Fx	Незадовільно

9. Список рекомендованої літератури

1. Авраменкова В.В. Социальная психология детства: развитие отношений ребенка в детской субкультуре. М., Воронеж, 2000. 416 с.
2. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку "Дитина" / Наук. кер. В.О. Огнев'юк. 3-тє вид., К.: 2016. 492 с.
3. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку „Я у світі” / наук. ред. та упоряд. О.Л. Кононко Київ : Світич, 2008. 430 с.
4. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) (нова редакція), Київ, 2021. 38 с.

5. Базовий компонент дошкільної освіти / наук. кер. А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф. д-р пед. наук ; авт. кол.: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л. та ін. К., 2012. 26 с.
6. Гаубас С. М. Особливості статевого виховання дітей різного віку в сучасних умовах // Все для вчителя. – 2006. - № 1 – 2. – С. 22-25.
7. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997.- 450 с.
8. Городнова Н. Гендерний розвиток особистості. – К. Шкільний світ, 2008. – 128 с.
9. Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: Монографія/ А.М. Богуш, Л.О. Варяниця, Н.В. Гавриш–Луганськ: Альма-матер, 2006. – 368 с.
10. Закон України "Про дошкільну освіту". – К. : Ред. Ж-лу "Дошкільне виховання", 2001. – 56 с.
11. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: [наук. Метод. Посіб.] / наук. Ред. О. Л. Кононко. – К. : Ред. Ж-лу "Дошкільне виховання", 2003. – 243 с.
12. Короткова Н.А. Сюжетно-рольова гра старших дошкільників /Н.А. Короткова //Дитина в дитячому садку. – 2016. - № 2. – С. 84 – 87
13. Малятко: програма виховання і навчання дітей дошкільного віку / Ред. З. П. Плохій. – К., 1999. – 150 с.
14. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: „Академвидав", 2016. – 456 с.
15. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» // Палітра педагога. – 2010.– №4.– С.4-26.
16. Вільчковський Е. Фізичне виховання дітей у дошкільному закладі / Е.Вільчковський. – К. : Світич, 2001. – 415 с.
17. Вільчковський Е. Ранкова гімнастика дошкільників під музику / Е. Вільчковський. – К. : Світич, 1989. – 225 с.
18. Вільчковський Е. Системи фізичного виховання молодших школярів / Е. Вільчковський. – К. : Світич, 1992. – 522 с.
19. Вільчковський Е. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : [навч. Посіб.] / Е. Вільчковський. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2019. – 428 с.
20. Губко О.Т. Історія педагогіки України: витоки, пошуки і проблеми. – К.: Рад.шк., 1992.
21. Детский сад и семья /Под ред. М.А. Марковой. – М.: Просвещение, 1979.
22. Диагностика умственного развития дошкольника /Под ред. Л.А. Венгер, В.В. Холмовской. – М.; Педагогика, 1978.
23. Дидактические игры и занятия с детьми раннего возраста. – М.: Просвещение, 1985.
24. Дидактические игры и упражнения по сенсорному воспитанию дошкольников. –М., 1978.
25. Дошкільна педагогічна психологія / за ред. Д.Ф.Ніколенка – К., 1987.
26. Дошкольная педагогика / под ред. Логиновой Г.О. – М., 1986..

27. Корчак Я. Избранные педагогические произведения. – М.: Педагогика, 1979.
28. Лисенко Н.В. Екологічна культура вихователя дошкільного закладу.- К., 1993.
29. Лисенко Н.В. Екологічне виховання дошкільників.- К., 1993.
30. Лисенко Н.В. Екологія виховання молодших школярів.- К., 1993.
31. Лисенко Н.В. Практична екологія // Дошкільне виховання .- 1997.- № 2. 29.
32. Лисенко Н.В. Формування першооснов екологічної культури дошкільнят // Педагогіка і психологія. – 1995
33. Лиштван З.В. Игры и занятия со строительным материалом в детском саду. – М.: Просвещение, 1967.
34. Лозова В.І., Москаленко П.Г., Троцько Г.В. Педагогіка.- К., 1993.
35. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дітей дошкільного віку “Я у Світі” / О. Кононко, З. Плохій, А. Гончаренко. – К. : Світич, 2009. – 208 с.
36. Миронов А.И. Критические периоды детства. – М.; Знание, 1979.
37. Народознавство в дошкільному закладі: Метод. Рекомендації для вихователів дошкільних закладів /Упор. О.Н. Макаренко. – Тернопіль, 1993.
38. Наумов Л.А. За годом год. – М.: Знание, 1978.
39. Нормативні документи для завідуючих ДНЗ / упоряд. : Чала Т. – Х. : Вид. _м._ па “Основа”, 2018. – 528 с. – (Серія “ДНЗ Керівнику”).
40. Основи дошкільної педагогіки / за ред. Т.І. Поніманської- К., 1998.
41. Яшник С.В. Гендерний підхід у вихованні: Методичні рекомендації / С.В. Яшник. – К.: НАУ, 2008. – 32 с.

Закони України.

1. [„Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу”](#), № 2442-VI від 06.07.2010.
2. [„Про дошкільну освіту”](#), № 2628-III від 11.07.2001.
3. [„Про інноваційну діяльність”](#), № 40-IV від 04.07.2002.
4. [„Про оздоровлення та відпочинок дітей”](#), № 375-VI від 04.09.2008.
5. „Про освіту”, № 1060-XII від 23.05.1991.

Укази Президента України.

5. [„Про проведення у 2013 році в Україні Року дитячої творчості”](#). Указ Президента України № 756/2012 від 28 грудня 2012 року.

Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України.

1. [„Питання штатного розпису дошкільних навчальних закладів”](#), № 1122 від 05.10. 2009.
2. [„Про вдосконалення системи організації роботи з виховання дітей та молодів позашкільних навчальних закладах”](#), № 1301 від 20.08.2003.

3. [„Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року”](#), № 629 від 13.04.2011.
4. [„Про затвердження Положення про дошкільний навчальний заклад”](#), № 305 від 12.03.2003.
5. [„Про затвердження Положення про навчально-виховний комплекс „дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад”, „загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад”](#), № 306 від 12.03.2003.
6. [„Про затвердження положення про центр розвитку дитини”](#) № 124 від 05.10.2009.
7. [„Про затвердження порядку медичного обслуговування дітей у дошкільних навчальних закладах”](#), № 826 від 14.06.2002.
8. [„Про затвердження Типового положення про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку”](#), № 422 від 28.04.2009.

Накази, рішення колегії та листи Міністерства освіти і науки України.

1. [„Планування роботи в дошкільних навчальних закладах”](#), лист № 1/9-455 від 03.07.2009.
2. [„Порядок державної атестації загальноосвітніх, дошкільних та позашкільних навчальних закладів”](#), наказ № 658 від 24.07.2001.
3. [„Про використання приміщень дошкільних навчальних закладів”](#), лист № 1/9-335 від 23.05.2008.
4. [„Про внесення змін до Порядку державної атестації загальноосвітніх, дошкільних та позашкільних навчальних закладів”](#), наказ № 658 від 16.08.2004.
5. [„Про доплату за перевищення планової наповнюваності груп”](#), лист № 1/9-764 від 26.11.2008.
6. [„Про дошкільну освіту”](#), лист № 1/9-666 від 27.09.2010.
7. [„Про забезпечення взаємодії в освітній роботі з дітьми старшого дошкільного і молодшого шкільного віку”](#), лист № 1/9-634 від 19.08.2011.
8. [„Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти \(нова редакція\)”](#), наказ № 615 від 22.05.2012.
9. [„Про затвердження Інструкції з організації охорони життя і здоров’я дітей у дошкільних навчальних закладах”](#), наказ № 985 від 28.10.2008.
10. [„Про затвердження Інструкції з організації харчування дітей у дошкільних навчальних закладах”](#), спільний наказ Міністерства охорони здоров’я України № 298/227 від 17.04.2006.
11. [„Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс професійної майстерності педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів “Вихователь року”»](#), наказ № 582 від 15.05.2012.
12. [„Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності”](#), наказ № 522 від 07.11.2000.

ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ

1. [www. Education. Gov. Ua](http://www.Education.Gov.Ua) – сайт Міністерства освіти і науки України.
2. [www. Tnpu. Edu. Ua](http://www.Tnpu.Edu.Ua) – сайт Тернопільського національного педагогічного університету _м.. Володимира Гнатюка.

3. [www. Nbuiv. Gov. Ua](http://www.Nbuiv.Gov.Ua) – сайт Національної бібліотеки _м.. В. Вернадського.
4. www. Vdu.edu.ua— сайт Східноєвропейського національного університету _м.. Лесі Українки.

10. Перелік питань до екзамену

1. Суспільне дошкільне виховання – початкова ланка в системі безперервної освіти.
2. Загальна характеристика суспільного дошкільного виховання.
3. Методи розумового виховання. Класифікація методів. Форми роботи з розумового виховання у різних вікових групах.
4. Проблема становлення національного дитячого садка. Розвиток мережі дошкільних закладів, їх типи.
5. Поняття моралі. Видатні педагоги про моральне виховання маленьких дітей
6. Дошкільне виховання за кордоном. Зробити порівняльний аналіз суспільного дошкільного виховання кількох країн за схемою: країна, основні типи дошкільних закладів, засновники дошкільного закладу, особливості їх роботи.
7. Зміст морального виховання. Метод і умови морального виховання. Форми роботи по моральному вихованню з дошкільниками.
8. Дошкільна педагогіка – наука про виховання і навчання дітей дошкільного віку. Своєрідність завдань, змісту та методів дошкільної педагогіки.
9. Теоретичні основи трудового виховання дітей дошкільного віку.
10. Своєрідність праці дітей дошкільного віку.
11. Природничо-наукові основи дошкільної педагогіки. Зв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками, її місце в системі суспільних наук.
12. Завдання трудового виховання. Види праці дітей. Форми роботи з трудового виховання.
13. Фактори виховання. Особистість як об'єкт та суб'єкт виховання.
14. Провідна роль виховання в розвитку дитини.
15. Принципи організації трудової діяльності дітей дошкільного віку. Види праці дітей. Колективна праця дітей, її зміст та види. Ознайомлення дітей з працею дорослих
16. Значення дошкільного дитинства. Акселерація. Кризи дошкільного віку.
17. Основи теорії естетичного виховання. Завдання естетичного виховання дітей дошкільного віку. Форми роботи з естетичного виховання з дошкільниками
18. Зміст і засоби естетичного виховання.
19. Поняття розвитку. Взаємодія виховання та розвитку.
20. Поняття про педагогічний процес. Складність та різноманітність педагогічного процесу.
21. Роль діяльності та спілкування у формуванні особистості. Організація дитячої діяльності.
22. Комплексне розв'язання навчальних та виховних завдань на заняттях, іграх та самостійній діяльності.
23. Педагогічна вікова періодизація дошкільного дитинства. Врахування вікових та індивідуальних особливостей у вихованні та навчанні дітей.
- 24.

25. Особливості організації життя в різновіковій групі. Організація педагогічного процесу в різновікових групах. Особливості планування в різновіковій групі.
26. Робота з обдарованими дітьми. Основні ознаки обдарованості. Виявлення обдарованих дітей.
27. Планування роботи в дошкільному закладі. Теоретичні основи планування.
28. Значення планування. Програма виховання та навчання в дитячому садку – основа планування.
29. Робота з педагогічно-занедбаними дітьми. Шляхи подолання педагогічної занедбаності. Профілактика важковиховуваності в дошкільному віці.
30. Значення сім'ї в житті людини. Українське законодавство про сім'ю. Єдність цілей суспільного та сімейного виховання
31. Мета дошкільного виховання. Створення умов для розвитку дитини в сучасних дошкільних закладах.
32. Мотиви взаємодії вихователя з батьками. Умови успішної співпраці вихователя з батьками. Причини конфліктів та непорозумінь.
33. Завдання дошкільного виховання. Концепція дошкільного виховання.
34. Педагогічна освіта батьків. Різноманітність форм та методів педагогічної пропаганди. Форми роботи дитячого садка з сім'єю.
35. Роль вихователя та його відповідальність за розвиток особистості. Основні особисті якості вихователя. Знання та педагогічні здібності вихователя.
36. Особливості і умови сімейного виховання. Проблеми виховання дошкільників в сім'ї
37. Типові помилки й труднощі батьків. Використання кращих традицій народної педагогіки, дитячої літератури, мистецтва в сімейному вихованні.
38. Перші програмні документи в галузі дошкільного виховання. Спроби вдосконалення програм. Принципи побудови програм. Варіативність та альтернативність програм.
39. Основні завдання наступності у роботі дитячого садка і школи. Значення дошкільної підготовки для успішного навчання в школі.
40. Проблеми виховання дітей раннього віку. Зарубіжні концепції розвитку дитини у перші роки життя.
41. Формування готовності дитини до навчання в школі.
42. Мета виховання дітей дошкільного віку. Складові частини виховання дітей дошкільного віку
43. Поняття готовності дитини до навчання в школі. Визначення готовності дитини до навчання в школі.
44. Вікові етапи та особливості розвитку дітей першого року життя.
45. Завдання виховання дітей першого року життя. Режим дня та організація режимних процесів дітей першого року життя.
46. Гра – провідний вид діяльності дітей дошкільного віку. Походження гри.
47. Розвиток дитини другого року життя. Режим і організація життя від одного до двох років
48. Гра – засіб всебічного розвитку дитини. Класифікація ігор.

49. Характеристика розвитку дітей третього року життя. Розвиток основних рухів, мови, уваги, мислення мови, моральних якостей дітей третього року життя. Режим дня у групі третього року життя.
50. Виховна і освітня цінність іграшки. Історія іграшки. Народна іграшка. Види іграшок. Вимоги до іграшок
51. Фізичне виховання і фізичний розвиток. Основи теорії фізичного виховання дітей. Створення системи фізичного виховання в нашій державі. Значення досвіду кращих педагогів для розвитку теорії фізичного виховання.
52. Творча гра та її виховні можливості.
53. Основні принципи теорії фізичного виховання. Засоби фізичного виховання дітей. Форми роботи з фізичного виховання
54. Сюжетно-рольові ігри дошкільників. Передумови розвитку сюжетно-рольової гри в ранньому віці.
55. Гігієнічні вимоги, які сприяють фізичному розвитку дітей дошкільного віку.
56. Режим та принципи його побудови.
57. Театралізовані та будівельно-конструктивні ігри.
58. Розумове виховання та розумовий розвиток. Основи теорії розумового виховання. Методологічна основа розумового виховання. Завдання розумового розвитку дитини.
59. Дидактичні ігри. Значення та особливості дидактичних ігор. Структура дидактичної гри.
60. Заняття як провідна форма навчання в дитячому садку. Види занять. Вимоги до організації занять.
61. Народні ігри, їх місце та значення в навчально-виховному процесі.
62. Екологічне виховання дітей дошкільного віку. Зміст та методи екологічного виховання дітей дошкільного віку. Форми організації роботи по екологічному вихованню.
63. Нормативно-правові документи, що регламентують діяльність сучасного дошкільного закладу.
64. Сенсорний розвиток. Сенсорний еталон. Сенсорне виховання. Сенсорне виховання в системах Ф. Фребеля, М. Монтесорі, О. Декролі.
65. Класифікація методів і прийомів навчання та виховання дітей дошкільного віку.
66. Провідна роль навчання в розумовому розвитку дитини.
67. Формування передумов навчальної діяльності. Дидактичні принципи навчання в дитячому садку.
68. Форми навчання в дитячому садку.
69. Методи навчання, їх класифікація. Форми організації навчання.
70. Процес навчання в дитячому садку та його основи.